

KONCEPCIA ÚZEMNÉHO ROZVOJA SLOVENSKA

NÁVRH ZADANIA

ÚRAD PRE ÚZEMNÉ
PLÁNOVANIE A VÝSTAVBU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Koncepcia územného rozvoja Slovenska

B - Návrh zadania

Identifikačné údaje

Názov dokumentu:	Koncepcia územného rozvoja Slovenska – návrh zadania
Obstarávateľ:	Úrad pre územné plánovanie a výstavbu Slovenskej republiky Tomášikova 14366/64A, 83104, Bratislava, Slovenská Republika
Garantka:	Ing. Milota Sidorová, PhD., podpredsedníčka úradu
Odborne spôsobilé osoby¹):	Mag. rer. nat. Marek Dinka, reg. č. 485 Ing. arch. Milan Haviar, reg. č. 401 Ing. arch. Zuzana Kordošová, reg. č. 429 Mgr. et Mgr. Jana Ondrejmišková, reg. č. 415
Návrh zadania vypracoval:	Úrad pre územné plánovanie a výstavbu Slovenskej republiky Mag. rer. nat. Marek Dinka Ing. arch. Milan Haviar Ing. arch. Henrieta Hošovská Ing. arch. Zuzana Kordošová MSc. arch. Katarína Labáthová Mgr. et. Mgr. Jana Ondrejmišková JUDr. Mgr. Miloš Svrček, PhD., LL.M. Mgr. art. Katarína Štefancová Ing. Lucia Šurinová
Externá spolupráca:	Mgr. Peter Barlík, PhD. Mgr. Eduard Donauer Mgr. Martin Šveda, PhD.
Dátum:	30.6.2024

¹) § 12 zákona č. 200/2022 Z. z. o územnom plánovaní v znení neskorších predpisov

Obsah

Úvod.....	5
B.1 Vymedzenie riešeného územia.....	8
B.2 Určenie hlavných cieľov územného rozvoja štátu	9
B.2.1 Sídlna štruktúra	9
B.2.1.1 Štruktúra osídlenia	9
B.2.1.2 Vybavenosť územia	11
B.2.1.3 Výroba	12
B.2.2 Krajinná infraštruktúra	13
B.2.3 Dopravná infraštruktúra	15
B.2.4 Technická infraštruktúra.....	17
B.3 Určenie priestorového rámca pre uplatnenie sociálnych, ekonomických a environmentálnych potrieb rozvoja štátu a jednotlivých regiónov	19
B.3.1 Priestorové rámce sídelnej štruktúry	19
B.3.1.1 Štruktúra osídlenia	19
B.3.1.2 Vybavenosť územia	19
B.3.1.3 Výroba	20
B.3.2 Priestorové rámce krajinej infraštruktúry	20
B.3.3 Priestorové rámce pre dopravnú infraštruktúru	20
B.3.4 Priestorové rámce pre technickú infraštruktúru	20
B.4 Určenie zásad územného rozvoja štátu.....	22
B.5 Určenie vzťahu odvetvových plánovacích dokumentov a Koncepcie územného rozvoja Slovenska.....	24
B.6 Požiadavky na rozsah a obsah riešenia.....	28
B.6.1 Informatívna textová časť.....	28
B.6.2 Informatívna grafická časť	28
B.6.3 Závazná textová časť	28
B.6.4 Závazná grafická časť.....	29
B.6.5 Dátový štandard	29
ZOZNAM A DEFINÍCIE POUŽITÝCH POJMOV ÚZEMNÉHO PLÁNOVANIA.....	30
ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK.....	31

Úvod

Koncepcia územného rozvoja Slovenska je územnoplánovacia dokumentácia celého územia Slovenskej republiky, ktorá určuje hlavné smery komplexného rozvoja Slovenskej republiky. Stanovuje základné podmienky a vytvára predpoklady pre udržateľný územný rozvoj Slovenskej republiky a jej regiónov s určením rámcových požiadaviek štátu z hľadiska ochrany, obnovy a tvorby krajiny, ochrany prírody, ochrany, zachovania a rozvíjania historického a kultúrneho dedičstva, hospodárskeho a sociálneho rozvoja, obrany a bezpečnosti štátu a z hľadiska dodržania medzinárodných záväzkov v oblasti životného prostredia a územného rozvoja.²⁾

Územné plánovanie je kľúčovým nástrojom na vytvorenie dlhodobých, udržateľných rámcov pre sociálny, územný a hospodársky rozvoj v rámci krajín aj medzi nimi. Jeho primárnou úlohou je posilniť integráciu medzi sektormi, ako je bývanie, doprava, energetika a priemysel, a zlepšiť národné a miestne systémy mestského a vidieckeho rozvoja, a to aj pri zohľadnení relevantných environmentálnych ako aj kultúrno-historických hľadísk. Koncepcia územného rozvoja Slovenska je prehľadným dokumentom, ktorý orientuje pozornosť relevantných subjektov na dôležitosť územného plánovania. **Zameriava sa tiež na zvýšenie povedomia o dôležitosti sociálnej súdržnosti a potrebe zvýšeného zapájania komunit, ako aj na úlohy všetkých zainteresovaných strán územného rozvoja pri realizácii bytovej a súvisiacej politiky a ochrane životného prostredia.**

Návrh zadania Koncepcie územného rozvoja Slovenska je vypracovaný v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona č. 200/2022 Z. z. o územnom plánovaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) a vyhlášky Úradu pre územné plánovanie a výstavbu Slovenskej republiky č. 392/2023 Z. z. o obsahu a spôsobe spracovania územnoplánovacej dokumentácie a o územnoplánovacích podkladoch a všeobecných požiadavkách na priestorové usporiadanie územia a funkčné využívanie územia (ďalej len „vyhláška“). Návrh zadania je vypracovaný na podklade Analýzy a syntézy údajov o území.³⁾

Dokument kladie dôraz na potrebu vytvorenia spoločnej vízie a konzistentného rozvoja založeného na efektívnom využívaní zdrojov, dobrej správe vecí verejných, verejno-súkromných partnerstvách a efektívnom rozhodovaní o investíciách. Dokument venuje osobitnú pozornosť požiadavkám a výzvam, ktorým bude čeliť Slovenská republika v budúcnosti.

Orgán územného plánovania je povinný obstarat' a schváliť záväznú časť Koncepcie územného rozvoja Slovenska do 31.marca 2027.⁴⁾

Cieľom Koncepcie územného rozvoja Slovenska je:

- podporovať územnú súdržnosť krajiny prostredníctvom vyváženejšieho sociálneho a hospodárskeho rozvoja;
- podporovať multiplikačný efekt funkcií väčších sídel v prospech krajiny a zlepšovať tak vzťah medzi regiónmi a rôznymi typmi miest a obcí;
- zhodnocovať a chrániť prírodné zdroje a prírodné dedičstvo;
- zveľaďovať kultúrne dedičstvo ako fenomén národnej a kultúrnej identity krajiny;
- rozvíjať technickú infraštruktúru za účelom efektívneho využitia energetických zdrojov dostupných pre Slovensko;

²⁾ § 19 ods. 1 zákona č. 200/2022 Z. z.

³⁾ § 29 ods. 1 zákona č. 200/2022 Z. z.

⁴⁾ § 40 ods. 7 zákona č. 200/2022 Z. z.

- zabezpečiť podmienky pre dobudovanie a rozvoj dopravnej infraštruktúry jednotlivých druhov dopravy;
- podporovať vysokokvalitný, udržateľný cestovný ruch;
- umožniť prístup k informáciám o smerovaní udržateľného rozvoja v oblasti územného plánovania.

Efektívne územné plánovanie tiež pomáha predchádzať duplicitu činnosti zainteresovaných subjektov, pričom daná skutočnosť má relevantný význam, keďže mnohé z vyššie uvedených tém majú medzisektorový charakter. Územné plánovanie je činnosťou verejného sektora na všetkých úrovniach, a preto je potrebné jasné rozdelenie zodpovedností medzi rôznymi úrovňami verejnej správy.

- Na *národnej úrovni* sú príslušné orgány zodpovedné za rozvoj rámcových politík, ktoré majú za cieľ iniciovať a usmerňovať rozhodovací proces a stanovovať podmienky pre realizáciu plánovania najmä na regionálnej a miestnej úrovni v horizonte desiatok rokov. Medzi hlavné úlohy patrí vytváranie efektívnej rámcovej legislatívy, koordinácia s inými sektormi a identifikácia dôležitých bodov pri plánovaní a implementácii. Orgány verejnej správy na národnej úrovni sú tiež zodpovedné za podporu regionálnych a národných orgánov pri implementácii vnútroštátnych usmernení v rámci územného plánovania, najmä prostredníctvom budovania kapacít z hľadiska odborných znalostí. Nástrojom územného plánovania Slovenskej republiky je koncepcia územného rozvoja Slovenska, ktorá stanovuje základné podmienky a vytvára predpoklady pre udržateľný územný rozvoj, na podklade ktorej sú formulované podmienky na územný rozvoj pre nižšie stupne územnoplánovacej dokumentácie.
- Zodpovednosť za územné plánovanie má aj *regionálna samospráva* na úrovni vyšších územných celkov, predovšetkým čo sa týka poskytovania informácií o regionálnych prioritách, plánovania významných zlepšení infraštruktúry, hodnotení regionálne významných zámerov a projektov, ako aj pomoci miestnym orgánom vytváraním nástrojov miestneho plánovania. Nástrojom územného plánovania samosprávnych krajov je koncepcia územného rozvoja regiónu, ktorá spodrobňuje požiadavky z koncepcie územného rozvoja Slovenska a dopĺňa požiadavky na územný rozvoj pre nižšie stupne územnoplánovacej dokumentácie.
- *Miestne* územné plánovanie zohľadňuje politiky vypracované na národnej aj regionálnej úrovni. Miestne územné plány sú obzvlášť dôležité, pretože zahŕňajú a ovplyvňujú koncového užívateľa. Samosprávy by mali pripraviť nástroje územného plánovania, stanoviť priority pre činnosť, prijať proaktívne opatrenia na podporu rozvoja a monitorovania implementácie politík a návrhov. Nástrojom územného plánovania je Územný plán mikroregiónu a Územný plán obce, ktoré aplikujú koncepčné požiadavky na územný rozvoj z vyšších stupňov územnoplánovacích dokumentácií v dotknutom území. Najpodrobnejším územnoplánovacím nástrojom je Územný plán zóny, ktorý spodrobňuje reguláciu územia z Územného plánu mikroregiónu alebo z Územného plánu obce vo vymedzenom území s podrobnosťou na pozemok. Tieto dokumenty sú podkladom pre povoľovanie výstavby a činností so zabezpečením regulovaného rozvoja územia na podklade priestorovej a funkčnej regulácie.

Realizácia efektívneho územného plánovania závisí od aplikácie príslušných zákonov, jednotlivých príslušných sektorových politík, usmernení, postupov a stimulov. Podpora na národnej úrovni pre rozvoj týchto plánov je nevyhnutná na zabezpečenie účinnosti politík pri implementácii a regulácii na ďalších

úrovních. Rozhodujúca je identifikácia a zapojenie celého radu zainteresovaných strán, ktoré môžu byť priamo zahrnuté do rozhodovacieho procesu, ako sú samospráva, priemysel, súkromní investori, ale mali by zahŕňať aj komunity v rámci verejnosti. Totiž, aby sme boli viac sociálne inkluzívni, je často potrebné napraviť rovnováhu zapojenia verejnosti, aby sme si vypočuli názory ľudí a skupiny, ktoré boli tradične nedostatočne zastúpené.

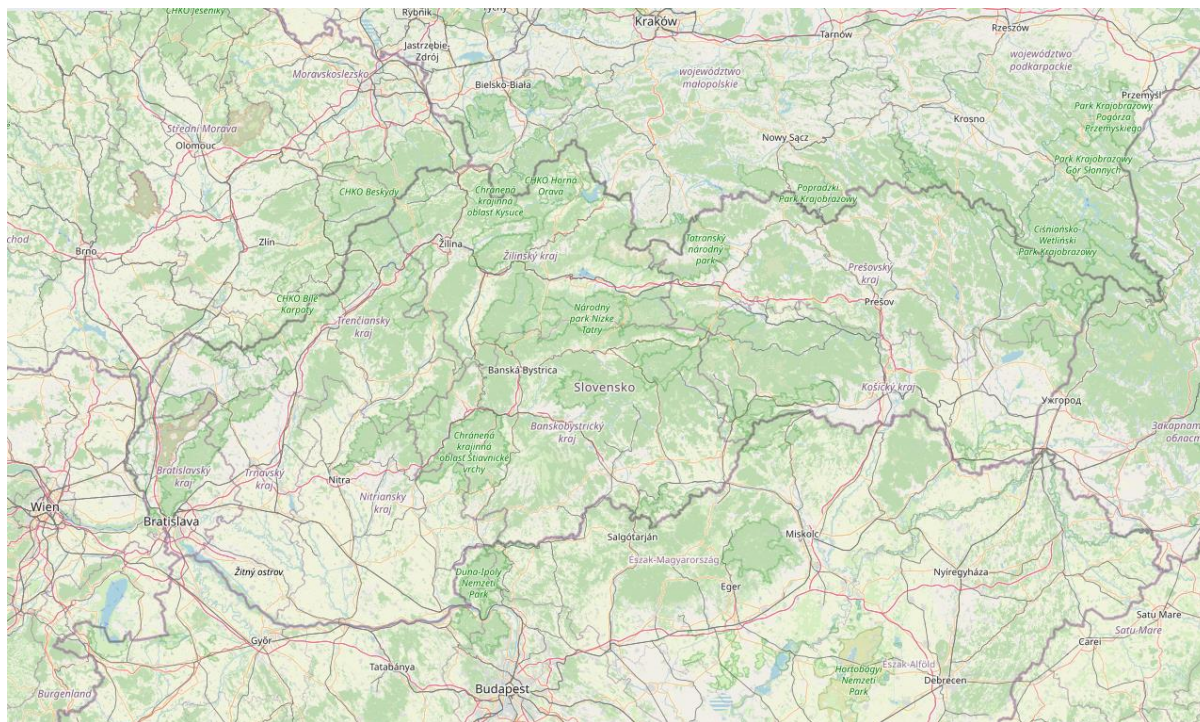
Všetky zainteresované subjekty v rámci územného plánovania by si mali byť vedomé dôležitosti techník integrovaného územného plánovania implementáciou politiky, ktorá s vysokou mierou zastupuje záujmy a postoje všetkých zainteresovaných strán. Relevantné orgány by mali presne stanoviť, ako zapojiť miestne komunity v procese plánovania a ako ťažiť z ich vedomostí a odborných znalostí. Schopnosť zefektívniť proces plánovania je tiež kľúčová, pretože posilňuje fakt, že transparentné a viacúrovňové územné plánovanie je účinným nástrojom rozvoja. Územné plánovanie musí fungovať aj v otázke pozemkových úprav, pretože zahŕňa opatrenia, ktoré vytvára nové modely využívania pôdy.

Neschopnosť identifikovať existujúce vzory a vlastnícke práva často vedú k oneskoreniam alebo dokonca k zlyhaniu rozvojových programov, najmä v exponovaných oblastiach. Musia existovať právne definované postupy pre nadobudnutie a prerozdelenie pozemkových práv, ako aj odvolacie mechanizmy, ktoré zabezpečia dôveru verejnosti, že bezpečnosť ich majetkovo - právnych titulov môže byť zachovaná.

Správne realizované stratégie územného plánovania podporujú udržateľný model rozvoja. Kolektívna vôľa všetkých zainteresovaných v kombinácii s vytvorením dôveryhodného akčného rámca uľahčí transparentnú a dosiahnuteľnú zmenu, ktorá bude slúžiť všetkým zainteresovaným subjektom.

B.1 Vymedzenie riešeného územia

Riešeným územím je celé územie Slovenskej republiky, vymedzené štátnymi hranicami Slovenskej republiky, s ohľadom na cezhraničné priestorové vzťahy a dopravné toky v kontexte európskych urbanistických súvislostí a nadnárodných konceptov územného rozvoja.

Obrázok 1: Slovenská republika (www.openstreetmap.org)

B.2 Určenie hlavných cieľov územného rozvoja štátu

Hlavným cieľom je systematicky a nepretržite vytvárať podmienky pre udržateľný územný rozvoj štátu tak, aby územie bolo využívané efektívne, bezpečne, ekonomicky, esteticky, eticky a demokraticky s ohľadom na prírodné, historické a kultúrne dedičstvo, ochranu a kvalitu životného prostredia a kvalitu života obyvateľov. Taktiež zabezpečiť rovnocenné pokrytie potrieb pre obyvateľov na celom území štátu a posilňovať rozmanitý charakter a jedinečnosť jednotlivých územných celkov a regiónov.⁵⁾

B.2.1 Sídlná štruktúra

B.2.1.1 Štruktúra osídlenia ⁶⁾

Zachovať a rozvíjať polycentricitu

- polycentricita je v sídelnom systéme Slovenska relatívne rozvinutá a pre zachovanie historicky vyvinutej polycentricity je potrebné ísť cestou vedome riadeného polycentrického sídelného rozvoja pre zabránenie jej znehodnotenia a zabránenia zvyšovania regionálnych rozdielov;
- Slovensko má niekoľko stredne veľkých a malých centier, ktoré tvoria základ polycentrickej koncepcie územného rozvoja a preto je treba posilňovať tieto centrá ako v záujme vnútroštátnej politiky vyrovnávania rovnocenných podmienok rozvoja, tak v záujme zvyšovania konkurencieschopnosti celého štátu v európskom kontexte;
- polycentrická sídelná štruktúra s primeranou kompaktnosťou a hustotou v mestských a vidieckych oblastiach s optimálnymi spojeniami v rámci miest minimalizuje vzdialenosti medzi bývaním, prácou, oddychom, vzdelávaním, miestnymi obchodmi a službami. Účelom je minimalizácia potreby mobility v rámci miest a medzi nimi, znižovanie potreby rozširovania miest do krajiny a následná redukcia dopravných plôch.

Spolupracovať naprieč administratívnymi hranicami

- posilňovať rozvoj cezhraničných regiónov ako v záujme európskej súdržnosti, tak z hľadiska posilnenia vnútroštátneho regionálneho rozvoja, predovšetkým v prípadoch najmenej rozvinutých regiónov;
- podporovať spoluprácu presahujúcu administratívne a národné hranice a koordinovať územné plánovanie vo funkčných územných celkoch berúc do úvahy väzby medzi mestom a jeho zázemím s cieľom predchádzať nekontrolovateľnému rozširovaniu miest a obmedzovať ho;
- podporovať zoskupovanie sídiel do celkov na podklade výhodnosti vzájomnej spolupráce.

Vytvárať funkčné územné celky

- podporovať rozvoj centier osídlenia funkčných územných celkov s ich prirodzeným zázemím, ktoré budú plniť funkciu akceleračného rozvoja a poskytovateľa komplexnej ponuky sociálnych a ekonomických potrieb aj obyvateľstvu zázemia centra;
- vo vidieckom prostredí dosiahnuť optimálne využívanie všetkých dostupných zdrojov skupiny sídiel tvoriacich prirodzený sídelný/funkčný celok, pre rozvoj a lepšiu obsluhu a efektívnosť služieb obyvateľstvu;

⁵⁾ § 3 zákona č. 200/2022 Z. z.

⁶⁾ Stratégia územného rozvoja Slovenska – Aktuálne zmeny v oblasti územného rozvoja Slovenskej republiky Nová Lipská Charta. Transformačná sila miest pre verejné blaho!

- podporovať vytváranie pozitívnych vzťahov medzi regiónmi a konkurujúcimi si regionálnymi, či inými územnými celkami, ako aj medzi sídlami samotnými.

Koncentrovať funkcie a aktivity v území

- zvyšovať kvalitu života obyvateľov vedome riadenou a logickou koncentráciou aktivít v území a zachovávaním kvalitného životného prostredia;
- koncentráciou aktivít do sídelných centier a ich aglomerácií zvyšovať ekonomické a sociálne podmienky a zabezpečovať konkurencieschopnosť regiónov;
- podporovať kompaktný, polyfunkčný a ekologický sídelný rozvoj, koncentrovať ho predovšetkým do existujúcich zastavaných území sídiel v nadväznosti na dopravnú infraštruktúru a hromadnú verejnú dopravu;
- koncentráciou aktivít zároveň minimalizovať územné nároky, nároky na prírodné zdroje, zlepšovať podmienky ochrany prírodného prostredia a zmierňovať negatívne dopady zmeny klímy.

Nezaberať pôdu, revitalizovať degradované územia

- zamedzovať vzniku a rozrastaniu nekompaktnej rezidenčnej zástavby s nízkou hustotou zaľudnenia (tzv. urban sprawl);
- nezaberať poľnohospodársku a lesnú pôdu pre výstavbu, uprednostňovať obnovu a komplexnú regeneráciu mestských oblastí vrátane obnovy degradovaných území (tzv. brownfieldov) a sanácie environmentálnych záťaží.

Vytvárať kvalitné sídelné priestory

- vyvážiť hustotu sídiel vytváraním, obnovou a ochranou zelenej infraštruktúry⁷⁾, zvyšovať biodiverzitu v sídlach a umožniť klimaticky neutrálne, odolné a environmentálne vhodné rozvoj sídiel, ako aj lepšiu kvalitu ovzdušia;
- zabezpečiť zachovanie a zvýšenie podielu vegetačných plôch voči spevneným povrchom v zastavaných oblastiach sídiel. Vytvárať vegetačné plochy aj na spevnených povrchoch;
- využívať zmiešané územie na podporu nových foriem výroby a hospodárskej činnosti v zelenej a kreatívnej ekonomike založenej na službách;
- navrhovať verejné priestory poskytujúce zdravé životné prostredie pre všetkých občanov.

Rešpektovať prírodné obmedzenia a limity

- pri návrhu využívania krajiny zohľadňovať riziká vyplývajúce z geologických podmienok územia;
- rešpektovať všetky obmedzenia vyplývajúce z povodňového ohrozenia.

⁷⁾ § 2 písm. r) vyhlášky č. 392/2023 Z. z. Úradu pre územné plánovanie a výstavbu Slovenskej republiky o obsahu a spôsobe spracovania územnoplánovacej dokumentácie a o územnoplánovacích podkladoch a všeobecných požiadavkách na priestorové usporiadanie územia a funkčné využívanie územia

B.2.1.2 Vybavenosť územia

Pojem vybavenosť podľa zákona⁸⁾ zahŕňa široké spektrum služieb, zariadení a plôch pre uspokojovanie potrieb verejnosti. Vybavenosť je druhom funkčného využívania územia, ktorý sa uplatňuje najmä v nižších stupňoch územnoplánovacej dokumentácie a uplatňuje sa ako jeden komplexný funkčný regulatív. Jednotlivé oblasti vybavenosti sú kumulované v tejto kapitole. Vybavenosť nadväzuje na štruktúru osídlenia, v ktorej sa uplatňuje.

Školstvo, výskum a vývoj⁹⁾

- identifikovať oblasti s významným dopytom po infraštruktúre vzdelávania, s prihladnutím k hierarchii sídiel, hustote obyvateľstva a charakteru ekonomickej základne;
- znižovať regionálne rozdiely v úrovni vzdelávania a prispôbovať sieť a druh škôl trhu práce a podporovaným ekonomickým aktivitám;
- zvyšovať konkurencieschopnosť a ekonomickú výkonnosť Slovenska identifikovaním oblastí pre rozvoj výskumno-vývojového a inovačného potenciálu regiónov.

Zdravotníctvo¹⁰⁾

- vytvoriť územné predpoklady pre pokrytie územia Slovenskej republiky zdravotníckymi zariadeniami s príslušnou hierarchizáciou a spádovými územiami, určiť požiadavky na priestorové rozmiestnenie. Pri návrhu vychádzať z celoštátnych strategických a koncepčných dokumentov z oblasti zdravotníctva.

Cestovný ruch, rekreácia a turizmus

Cestovný ruch, rekreácia a turizmus sa realizujú v prírodnom aj sídelnom prostredí. V oboch prostrediach je nutné zabezpečiť príslušnú infraštruktúru a intenzitu služieb.

- vytvoriť územné podmienky pre rozvoj aktivít cestovného ruchu, ktoré budú diferencované a harmonicky v súlade s požiadavkami ochrany prírody a krajiny využívať ľudský, prírodný i ekonomický potenciál celého územia a zvláštnosti jeho rôznych častí a ktoré budú zmiernovať strety nadmerného zaťaženia územia cestovným ruchom so záujmami ochrany prírody;
- preveriť možnosti pre využívanie vodných tokov na rekreačné účely, vrátane vybudovania príslušnej infraštruktúry.¹¹⁾

Šport¹²⁾

- Navrhnuť športovú infraštruktúru celoštátneho významu slúžiacu potrebám vrcholového športu.

⁸⁾ § 5 písm. r) zákona č. 200/2022 Z. z.

⁹⁾ Správa o stave v oblasti územného rozvoja Slovenskej republiky 2022

¹⁰⁾ Aktualizácia Strategického rámca starostlivosti o zdravie pre roky 2014-2030

¹¹⁾ Správa o stave v oblasti územného rozvoja Slovenskej republiky 2022

¹²⁾ <https://www.minedu.sk/sportova-infrastruktura-narodneho-vyznamu/>

Kultúrne dedičstvo a ochrana pamiatok¹³⁾

- identifikovať prioritné prvky/fenomény, tvoriace samotnú identitu Slovenska ako kultúrnej krajiny s bohatou históriou a špecifickou, neopakovateľnou a ľahko rozoznateľnou krajinou, s jasne identifikovateľnými krajinno-antropogénnymi siluetami, krajinnými konfiguráciami ako aj vymedziteľnými oblasťami kultúrnej krajiny špecifického charakteru;
- zaznamenať výrazné siluety chránených historických štruktúr, určiť najvýznamnejšie siluety pamiatkových území, súborov národných kultúrnych pamiatok alebo aj jednotlivých národných kultúrnych pamiatok, ktoré sú významnými urbanistickými a krajinnými dominantami, spolu s vyznačením území s vplyvom na tieto siluety;
- premietnuť územia pamiatkových rezervácií, pamiatkových zón a zoznam Svetového kultúrneho dedičstva UNESCO, identifikovať potenciálne kultúrne dedičstvo;

Obrana¹⁴⁾

- zohľadňovať záujmy obrany štátu pri plánovaní rozvoja a riadení využitia územia Slovenskej republiky v územiach a lokalitách umiestnenia vojenských obvodov, vojenských objektov a zariadení (vrátane ich ochranných pásiem) a pri stavebnom zámere pre vybrané druhy stavieb bez ohľadu na lokalitu výstavby;
- vytvárať podmienky na tvorbu, udržanie a rozvoj obrannej infraštruktúry dopravy, komunikačných a informačných systémov, štátnych hmotných rezerv, výroby a distribúcie energií, zabezpečenia pitnou vodou a miest riadenia a činnosti ústavných orgánov a miest velenia ozbrojeným silám v čase vojnového stavu alebo vojny. Rozvoj dopravnej infraštruktúry zamerať aj na zlepšenie vojenskej mobility v kontexte požiadaviek NATO a EÚ.

B.2.1.3 Výroba

Z hľadiska územného rozvoja sú v oblasti priemyselnej výroby Slovenskej republiky relevantné nasledujúce ciele:

- podpora výroby vo vzťahu na zabezpečenie obehového hospodárstva, uprednostňovanie bezuhlíkovej výroby s vysokou pridanou hodnotou na podklade inovatívnych technológií, s vysokou mierou robotizácie s minimálnymi požiadavkami na suroviny a energie;
- podporovať rozvoj centier vedy a výskumu s prepojením na výrobný proces;
- navrhnuť rozmiestnenie strategických parkov výroby do jednotlivých samosprávnych krajov s napojením na kapacitnú dopravnú infraštruktúru.

¹³⁾ Správa o stave v oblasti územného rozvoja Slovenskej republiky 2022

¹⁴⁾ Obranná stratégia Slovenskej republiky

Správa o stave v oblasti územného rozvoja Slovenskej republiky 2022

B.2.2 Krajinná infraštruktúra¹⁵⁾

Hlavným cieľom je zlepšiť schopnosť Slovenska čeliť nepriaznivým dôsledkom zmeny klímy, predovšetkým pomocou predchádzania, prispôsobenia sa a zmiernenia jej následkov. Cieľom naďalej ostáva aj lepšia kvalita životného prostredia a udržateľné obehové hospodárstvo, založené na dôslednej ochrane zložiek životného prostredia, podpore zvyšovania biodiverzity, obnove ekosystémov a podpore ich ekosystémových služieb, využívajúce čo najmenej neobnoviteľných prírodných zdrojov a nebezpečných látok.

Adaptovať voľnú krajinu a urbanizované územie na zmenu klímy

- prostredníctvom tvorby a podpory adaptačných opatrení na zmiernenie dôsledkov zmeny klímy zabezpečiť podmienky na kvalitné urbanizované aj prírodné prostredie a udržateľný územný rozvoj;
- zamedziť odvodňovaniu krajiny, zlepšiť adaptačnú schopnosť krajiny v oblasti ochrany, manažmentu a využívania vôd cestou lepšieho manažmentu vody ako kľúčovej výzvy pri zmene klímy za súčasného zvýšenia bezpečnosti obyvateľstva, ochrany kritickej infraštruktúry a krajiny;
- obnoviť riečne systémy, degradované rašeliniská a mokrade do ich prirodzenej podoby.

Ochrániť a revitalizovať voľnú krajinu a urbanizované územie

- rešpektovať charakteristické črt krajiny vyplývajúce z jej historického dedičstva, prírodného usporiadania, alebo ľudskej aktivity a určiť typy krajiny;¹⁶⁾
- navrhnúť krajinnú štruktúru a zelenú infraštruktúru, vychádzajúcu z nadregionálneho systému ekologickej stability a doplnenú o návrhy nových území takým spôsobom, aby zabezpečovala ekologickú konektivitu a ekologickú stabilitu krajiny spolu s tvorbou nových prvkov a území;
- zamedziť znižovaniu výmery, degradácii, fragmentácii a strate ekologicky významných území, prirodzených ekosystémov, všetkých chránených území;
- zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vody a minerálnych vôd;
- vytvoriť podmienky pre odstránenie environmentálnych záťaží a nové využitie územia;
- stanoviť priestorové limity ťažby ložísk nerastných surovín v územnoplánovacích dokumentoch vyšších územných celkov s rešpektovaním únosnosti územia a rekultivácie územia po ťažbe.

Ochrániť a revitalizovať rieky

- Vytvoriť územné predpoklady pre:
 - ochranu inundačného územia a oblastí ohrozených povodňami pred ďalšou zástavbou a nevhodnými aktivitami;
 - revitalizáciu záplavových území, systematickú obnovu vodných tokov vrátane pririeknych mokradí;
 - odstraňovanie a zmiernenie nepriaznivých dopadov využívania vôd na vodné toky;
 - záplavový režim vodných tokov;
 - odstraňovanie bariér na tokoch a zamedzenie budovaniu ďalších.

¹⁵⁾ Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky slovenskej republiky do roku 2030
Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy
Akčný plán pre implementáciu Stratégie adaptácie SR na zmenu klímy
Konceptia vodnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 s výhľadom do roku 2050
Národný lesnícky program Slovenskej republiky 2022 – 2030 - „LESY PRE SPOLOČNOSŤ“
Aktualizácia surovinovej politiky Slovenskej republiky pre oblasť nerastných surovín
Správa o stave v oblasti územného rozvoja Slovenskej republiky 2022

¹⁶⁾ Dohovor o krajine Rady Európy

Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vody ako strategickej suroviny

- vytvoriť podmienky pre dosiahnutie dobrého stavu všetkých vodných útvarov;
- efektívne využívať vodné zdroje, vrátane zrážkovej vody a opätovného využitia vody;
- zadržiavaním vody v krajine zmiernovať dôsledky sucha a nedostatku vody;
- pristúpiť k hospodáreniu so zrážkovými vodami v urbanizovanom území aj voľnej krajine;
- systematicky postupne prehodnotiť funkčnosť vodných nádrží a finančnú efektívnosť ich údržby;
- ochrániť život, zdravie, majetok, životné prostredie, kultúrne dedičstvo a hospodárske činnosti pred povodňami, suchom a nedostatkom vody vhodnými, prírode blízkymi opatreniami a prostriedkami.

Vykonávať udržateľné pôdohospodárstvo

- zvýšiť adaptačnú schopnosť poľnohospodárskej krajiny uplatňovaním opatrení zameraných na ochranu pôdy, prírodných zdrojov a podporu biodiverzity poľnohospodárskej krajiny, podporu udržateľnej rastlinnej a živočíšnej výroby a tak zlepšiť potravinovú bezpečnosť a sebestačnosť;
- chrániť a rozvíjať krajinné prvky na poľnohospodárskej pôde, podporovať vytváranie pestrých štruktúr v poľnohospodárskej krajine na riešenie zvyšujúcich sa rizík vyplývajúcich z meniacich sa klimatických podmienok, vrátane ochrany biodiverzity ako aj genetických zdrojov;
- transformovať časť poľnohospodárskej pôdy na ekologickú poľnohospodársku výrobu;
- vytvoriť podmienky na vyriešenie statusu tzv. bielych plôch;
- zvyšovať adaptačnú schopnosť lesov na prebiehajúcu zmenu klímy.

B.2.3 Dopravná infraštruktúra¹⁷⁾

Hlavným cieľom v oblasti dopravy je udržateľný integrovaný multimodálny dopravný systém, ktorý plní hospodárske, sociálne a environmentálne potreby spoločnosti a prispieva k hlbšiemu začleneniu a plnej integrácii Slovenskej republiky v rámci európskeho hospodárskeho priestoru. Cieľom je taktiež vytvorenie optimálnych územných podmienok pre realizáciu infraštruktúry pre jednotlivé druhy dopravy (letecká, železničná, cestná, vodná, cyklistická, pešia) pre optimalizáciu prerozdelenia dopravných výkonov jednotlivých druhov dopravy v osobnej a nákladnej doprave vnútroštátnej a tranzitnej. Pre dosiahnutie uvedených cieľov je potrebné:

- rešpektovať dopravné siete a zariadenia TEN-T alokované a plánované v trasách multimodálnych koridorov a ich vetiev;
- aktualizovať trasy dopravných koridorov podľa aktuálnych priorít spoločenstva definovaných v nariadeniach EÚ;
- aktualizovať trasy dopravných koridorov podľa ich funkčného a dopravného významu definovaných v strategických materiáloch celoštátnej úrovne;
- zaisťiť ekvivalentnú dostupnosť sídiel a priemyselných zón podporujúcich hospodársky rast a sociálnu inklúziu v rámci všetkých regiónov Slovenskej republiky;
- znížiť negatívne environmentálne a socioekonomické dopady dopravy vrátane zmeny klímy efektívnym plánovaním dopravnej infraštruktúry;
- zahrnúť do dopravného plánovania opatrenia proti zvyšovaniu fragmentácie v krajine, degradácii a strate prvkov územného systému ekologickej stability.

Letecká doprava

- Navrhnuť a aktualizovať sieť letísk medzinárodného a celoštátneho významu v súlade s celoštátnymi dokumentmi a nariadeniami Európskej komisie ohľadne sietí TEN-T.

Železničná doprava

- Navrhnuť a aktualizovať železničnú sieť Slovenskej republiky, zohľadniť pritom celoštátne plánovacie dokumenty, výhľadové a strategické zámery Železníc Slovenskej republiky a nariadenia Európskej komisie ohľadne sietí TEN-T.

Cestná doprava

- Navrhnuť a aktualizovať cestnú sieť Slovenskej republiky, pozostávajúcu z diaľnic, rýchlostných ciest a ciest 1. triedy v zmysle celoštátnych plánovacích dokumentov a nariadenia Európskej komisie ohľadne sietí TEN-T.

Vodná doprava

- navrhnuť koridory vodnej dopravy v zmysle platného znenia Dohody AGN;
- vytvoriť územné predpoklady pre rozvoj, modernizáciu a rekonštrukciu infraštruktúry vodných ciest;

¹⁷⁾ Strategický plán rozvoja dopravy SR do roku 2030 – Fáza II
Konceptcia vodnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 s výhľadom do roku 2050
Správa o stave v oblasti územného rozvoja Slovenskej republiky 2022
Akčný plán rozvoja elektromobility v Slovenskej republike

- zabezpečiť priaznivé podmienky pre plavbu bez poškodzovania vodných útvarov, vodných a od vody závislých ekosystémov.

Cyklistická doprava

- navrhnuť sieť cyklistických trás medzinárodného a celoštátneho významu, zohľadniť sieť cyklotrás EuroVelo.

B.2.4 Technická infraštruktúra

Energetická infraštruktúra¹⁸⁾

Hlavným cieľom je konkurencieschopná nízkouhlíková energetika zabezpečujúca bezpečnú, spoľahlivú a efektívnu dodávku energie za prijateľné ceny s prihliadnutím na ochranu a posilňovanie aktívneho postavenia odberateľov a udržateľný rozvoj. Pre naplnenie uvedeného cieľa je potrebné:

- uprednostňovať energetickú efektívnosť a predchádzať plytvaniu energiou;¹⁹⁾
- zabezpečiť dostatočnú kapacitu zdrojov elektrickej energie pre nastupujúci trend elektrifikácie v doprave s prihliadnutím na reálne možnosti distribučnej sústavy;
- zvyšovanie cezhraničnej kapacity prepojení a modernizáciu existujúcej infraštruktúry prenosovej sústavy a distribučných sústav, najmä zavádzať inteligentné energetické systémy a systémy na uskladňovanie elektriny;
- rozvíjať energetickú infraštruktúru zabezpečujúcu a integrujúcu obnoviteľné zdroje energie a obnoviteľné plyny;
- vytvoriť územné predpoklady pre rozvoj výroby jadrovej energie, vrátane výstavby nových jadrových zdrojov a zvyšovanie jadrovej bezpečnosti;
- aktualizovať strategické zámery krajiny ohľadom ďalšieho rozvoja ropovodnej siete a tieto zámery následne reflektovať v územnoplánovacej dokumentácii na všetkých úrovniach;
- z hľadiska energetickej bezpečnosti podporiť efektívnu sústavu energetického zabezpečenia Slovenska, ktorá v prospech odberateľa a jeho ochrany vytvorí podmienky pre zvýšenie energetickej bezpečnosti využívaním domácich energetických zdrojov;
- vytvoriť priaznivé prostredie pre výstavbu nízkouhlíkových zdrojov vo výrobe tepla a elektriny;
- vytvoriť podmienky pre budovanie nabíjacej infraštruktúry, vrátane zvýšenia počtu nabíjajúcich staníc na hlavných koridoroch TEN-T, ako aj na lokálnej úrovni v mestách, obciach.

Vodárenská infraštruktúra²⁰⁾

- zabezpečiť dodávky zdravotne bezpečnej pitnej vody pre všetkých obyvateľov;
- zvýšiť pripojenie obyvateľov na systémy čistenia komunálnych odpadových vôd a zvýšiť podiel čistených komunálnych odpadových vôd;
- účinne chrániť vodárenské zdroje v chránených vodohospodárskych oblastiach, v ktorých sú veľkokapacitné zdroje podzemných vôd;
- vystavať stokové siete a čistiarne odpadových vôd:
 - v povodiach vodárenských tokov;
 - v chránených vodohospodárskych oblastiach;
 - v územiach so situovaním zdroja znečistenia vo vodohospodársky významných oblastiach;
 - v územiach so situovaním zdroja znečistenia na území národných parkov a chránených krajinných oblastí;
 - ochranných pásmach existujúcich vodárenských zdrojov, prírodných liečivých zdrojov a zdrojov prírodných minerálnych vôd;

¹⁸⁾ Návrh aktualizácie Integrovaného národného energetického a klimatického plánu na roky 2021 - 2030

¹⁹⁾ Nariadenie o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy 2018/1999/EÚ

²⁰⁾ Koncepcia vodnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 s výhľadom do roku 2050

Plán rozvoja vodovodov pre územie Slovenskej republiky na roky 2021-2027

Plán rozvoja verejných kanalizácií pre územie Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027

Vodný plán Slovenska

- priebežne budovať, rozširovať a zvyšovať hydraulickú kapacitu stokových sietí a zvýšiť kapacitu a budovanie nových čistiarní odpadových vôd vo všetkých obciach Slovenskej republiky;
- zamedziť zmiešavaniu dažďovej vody so splaškovou, vyriešiť vhodné zaťaženie čistiarní odpadových vôd zrážkovými vodami a zamedziť prepúšťaniu odpadových vôd do recipientu pri nadmernom objeme nevyčistených splaškov následkom dažďov.

Odpadové hospodárstvo

- limitovať zriaďovanie nových skládok odpadov a vo väzbe na obehovú ekonomiku podporovať spracovanie odpadu ako suroviny separáciou a recykláciou na ďalšie využitie;
- zabezpečiť likvidáciu odpadu spaľovaním, dobudovať sieť spaľovní komunálneho odpadu ako aj nebezpečného odpadu z hľadiska kapacitných potrieb štátu s následným energetickým zhodnotením, preveriť potrebu a možnosti zriadenia jadrového úložiska odpadu.

B.3 Určenie priestorového rámca pre uplatnenie sociálnych, ekonomických a environmentálnych potrieb rozvoja štátu a jednotlivých regiónov

Základný priestorový rámec pre uplatnenie potrieb rozvoja štátu tvorí riešené územie, ktorým je celé územie Slovenskej republiky vymedzené štátnymi hranicami s ohľadom na cezhraničné priestorové vzťahy a dopravné toky v kontexte európskych urbanistických súvislostí a nadnárodných konceptov územného rozvoja. Tento základný rámec je však v prípade jednotlivých agend možné ďalej priestorovo upresniť.

B.3.1 Priestorové rámce sídelnej štruktúry

B.3.1.1 Štruktúra osídlenia

- z medzinárodného hľadiska nadväzovať na polycentrickú štruktúru so susediacimi štátmi na hlavné rozvojové urbanizačné oblasti (osi sídelného rozvoja) a preveriť potenciál súčasných a nových cezhraničných aglomerácií;
- na úrovni samosprávnych krajov v prihraničných územiach štátu preveriť potrebu určenia podružných rozvojových urbanizačných osí nadväzujúcich na štruktúru osídlenia susediacich štátov;
- na úrovni samosprávnych krajov v hraničných územiach regiónov preveriť potrebu určenia podružných rozvojových urbanizačné osí nadväzujúcich na štruktúru osídlenia susediacich krajov (regiónov). Podporovať princíp polycentrickej štruktúry sídiel bez ohľadu na administratívne hranice samosprávnych krajov a okresov;
- zachovať a rozvíjať polycentrickú sídelnú štruktúru na celom území SR s preverením hierarchie a štruktúry sídelných centier;
- podporovať urbanizáciu rastom sídelných centier v urbanizačných osiach s požiadavkou na intenzifikáciu územia zástavbou;
- preveriť možnosť polycentrickej štruktúry končiacej väzbou sídla na mikroregión sídiel;
- podporovať rozvoj malých vidieckych sídiel ich združovaním do mikroregiónov z hľadiska územného rozvoja a efektívnosti poskytovania služieb, riadenia a správy;
- stabilizovať rozptýlenú suburbanú výstavbu oblastí osídlenia v otvorenej krajine;
- stabilizovať rozptýlenú výstavbu oblastí osídlenia v otvorenej krajine (kopanice, lazy...).

B.3.1.2 Vybavenosť územia

- preverenie súčasného stavu a aktualizácia štruktúry vybavenosti vzhľadom na zabezpečenie jej rovnomernej dostupnosti na podklade hierarchie štruktúry sídiel;
- preverenie súčasného stavu špecifickej celoštátnej vybavenosti pri ktorej nie je potreba prihliadať na rovnomernú dostupnosť;
- určenie a územná lokalizácia vybavenosti celoštátneho a regionálneho významu vo verejnom záujme;
- vytvárať územné podmienky na umiestnenie vybavenosti v optimálnej dostupnosti podľa druhu a hierarchie vybavenosti v regiónoch a obciach;

- zdravotnú vybavenosť (sieť a hierarchiu nemocníc) navrhnuť pre celé územie SR v zmysle príslušných rezortných dokumentov;
- Športovú infraštruktúru celoštátneho významu navrhnuť v zmysle príslušného rezortného dokumentu v konkrétnych lokalitách;
- Obrannú infraštruktúru štátu (vojenské obvody a základne) znázorniť pre celé územie štátu.

B.3.1.3 Výroba

- preverenie súčasného stavu a aktualizácia území pre priemyselnú výrobu a skladové hospodárstvo vzhľadom na zabezpečenie jej dopravnej dostupnosti na podklade hierarchie štruktúry sídiel;
- preverenie možností intenzifikácie území výroby a skladov v obciach;
- určenie a územná lokalizácia oblastí priemyselných parkov pre stavby výroby a skladov vo verejnom záujme v rámci jednotlivých regiónov;
- vytvárať územné podmienky na umiestnenie nezávadných výrob s optimálnou dostupnosťou v regiónoch a obciach.

B.3.2 Priestorové rámce krajinnej infraštruktúry

- preveriť stav existujúcich a dlhodobu plánovaných oblastí a území krajinnej infraštruktúry národného a medzinárodného významu;
- aktualizovať stav a potrebnosť existujúcich a dlhodobu plánovaných a existujúcich oblastí a území krajinnej infraštruktúry národného a medzinárodného významu, zabezpečiť ochranu a ekologickú obnovu;
- návrh nových oblastí a koridorov pre umiestnenie prvkov a území krajinnej a zelenej infraštruktúry vo verejnom záujme národného a medzinárodného významu.

B.3.3 Priestorové rámce pre dopravnú infraštruktúru

- preveriť stav existujúcich a dlhodobu plánovaných národných a medzinárodných dopravných koridorov v kontexte ich funkčného a dopravného významu;
- aktualizovať stav a potrebnosť existujúcich a dlhodobu plánovaných dopravných území a koridorov národného a medzinárodného významu;
- aktualizovať stav terminálov kombinovanej dopravy a určiť územia pre novonavrhované terminály;
- z hľadiska medzištátnych súvislostí preveriť/navrhnuť územia a koridory pre dopravnú infraštruktúru prepájajúcu Ukrajinu so strednou Európou;
- návrh nových území a koridorov pre umiestnenie stavieb dopravnej infraštruktúry vo verejnom záujme národného a medzinárodného významu.

B.3.4 Priestorové rámce pre technickú infraštruktúru

- preveriť stav existujúcich a dlhodobu plánovaných území a koridorov technickej infraštruktúry národného a medzinárodného významu;
- aktualizovať stav a potrebnosť existujúcich a dlhodobu plánovaných území a koridorov technickej infraštruktúry národného a medzinárodného významu;
- z hľadiska medzištátnych súvislostí preveriť/navrhnuť územia a koridory pre technickú infraštruktúru prepájajúcu Ukrajinu so strednou Európou;

- návrh nových území a koridorov pre umiestnenie stavieb technickej infraštruktúry vo verejnom záujme národného a medzinárodného významu;
- návrh rozšírenia siete spaľovní komunálneho a nebezpečného odpadu z hľadiska ich efektivity vo vzťahu k pôvodcom odpadu;
- návrh územia pre umiestnenie stavby jadrového úložiska odpadu vo verejnom záujme.

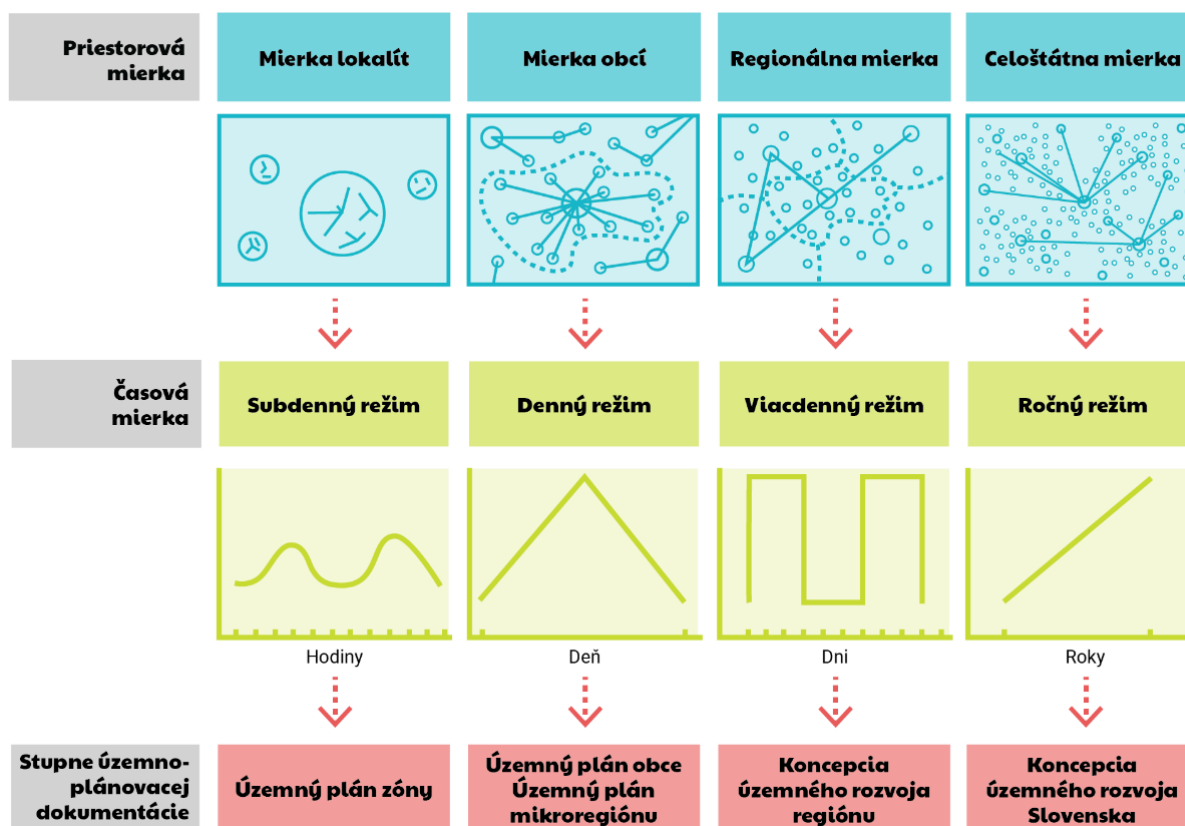
B.4 Určenie zásad územného rozvoja štátu

V súlade s cieľmi územného plánovania je potrebné určiť sústavu zásad pre urbanistickú koncepciu ako dlhodobý zámer priestorového usporiadania územia a funkčného využívania územia na podklade koordinácie rezortných koncepcií s priemetom do územia.

1. Princíp priestorovej efektívnosti a princíp priestorovej spravodlivosti

Prvý princíp vyjadruje vzťah medzi polohou, priestorovým usporiadaním a ekonomickou efektívnosťou. Rozvoj by mal prinášať maximálny úžitok pre čo najväčší počet obyvateľov územia krajiny. Druhý princíp je aplikáciou fundamentálnej sociálnej spravodlivosti a vyjadruje požiadavku usmerňovať územný rozvoj krajiny takým spôsobom, aby viedol k relatívnemu uspokojeniu potrieb obyvateľov každej územnej jednotky, a to bez ohľadu na jej polohu.

Tieto princípy je potrebné rešpektovať v celej škále územnej miery a časovej miery. Je však prirodzené, že ich bezvýhradné naplnenie sa v mnohých prípadoch vzájomne vylučuje. Je preto potrebné zabezpečiť vhodnú rovnováhu medzi týmito dvoma princípmi vo všetkých územných mierkach (lokality-obec-región-krajina), resp. stupňoch územno-plánovacej dokumentácie. Dodržanie uvedených základných princípov na celoštátnej úrovni (teda na úrovni Koncepcie územného rozvoja Slovenska) je predpokladom pre vyvážený rozvoj aj na nižších územných úrovniach. Platí to však aj opačne. Napríklad nerešpektovanie prirodzených (funkčných) regiónov na regionálnej úrovni môže viesť k vážnym chybám pri tvorbe koncepcie územného rozvoja na celoštátnej úrovni.

Obrázok 2: M. Šveda: Priestorová a časová miera princípov priestorovej efektívnosti a priestorovej spravodlivosti

2. Princíp polycentricity

Jedným z hlavných územných princípov vytvárania rovnocenných a kvalitných podmienok pre život ľudí je cesta polycentrickej koncepcie na nadnárodnej, národnej a regionálnej úrovni. Polycentrický koncept je dynamickým konceptom, kde centrá nie sú vnímané iba ako poskytovatelia služieb, ale ako motory rozvoja pre regióny. Koncept chápe systém miest ako sieť charakterizovanú funkčným zdieľaním úloh a špecializáciou a nie len ako vyváženú nemonocentrickú štruktúru osídlenia s hierarchiou miest. Takýto systém motivuje aktívne využívanie existujúcich potenciálov a je multiúrovňový z hľadiska geograficko-hierarchického.

3. Princíp intenzifikácie

Intenzifikácia existujúcich sídiel (zahusťovanie) má vždy prednosť pred ich rozširovaním do okolitého územia (tzv. urban sprawl). Tento prístup podporuje efektívne využívanie už zastavaných plôch. Využíva existujúcu infraštruktúru, čím minimalizuje náklady spojené s rozšírením infraštruktúry do nových oblastí. Optimalizuje využívanie sídelného priestoru prostredníctvom prestavby, modernizácie a adaptácie existujúcich budov a objektov, zvyšuje hustotu obyvateľstva a služieb v existujúcich sídlach, čím zlepšuje kvalitu života v týchto sídlach. Takisto vytvára kompaktnejšie a živé sídelné prostredie, ktoré podporuje pešiu a cyklistickú dopravu a znižuje závislosť na osobných automobiloch. Zároveň tým prispieva k udržateľnému rozvoju a ochrane prírodného prostredia, minimalizuje zábery prírodných území, znižuje ekologickú stopu, chráni biodiverzitu a ekosystémy. Intenzifikáciu je nutné vykonávať s ohľadom na možnosti dopravnej a technickej infraštruktúry a na súčasné rešpektovanie vyvinutej kultúrno-historickej identity sídiel.

4. Princíp revitalizácie

Revitalizácia existujúcich degradovaných území (tzv. brownfieldov) má vždy prednosť pred ďalším zaberaním pôdy. Týmto princípom sa zabezpečuje efektívne využitie už zastavaných, prípadne degradovaných plôch, podporuje sa opätovné využitie už existujúcej infraštruktúry a zabraňuje sa zbytočnému rozširovaniu sídel. Zároveň prispieva k obnove a zhodnoteniu zanedbaných oblastí, čo má pozitívny dopad na miestnu spoločnosť a hospodárstvo.

5. Princíp infraštruktúrálnej prepojenosti

Infraštruktúrna prepojenosť v oblasti dopravnej infraštruktúry a technickej infraštruktúry zabezpečuje podmienky pre štruktúrovaný územný rozvoj. Pre zabezpečenie infraštruktúrnej prepojenosti krajinnej infraštruktúry v nasledujúcom územnom rozvoji je potrebné zachovávať nezastavané cezúry medzi jednotlivými sídlami. Dodržaním princípu sa zabráni vzájomnému zrastu jednotlivých sídiel na hraniciach ich katastrálnych území a zachovaniu prepojenosti krajinnej infraštruktúry.

6. Princíp adaptácie na zmenu klímy

Adaptácia na zmenu klímy je neoddeliteľnou súčasťou plánovania územného rozvoja. Tento prístup zabezpečuje, že všetky aspekty rozvoja územia sú navrhnuté a implementované s ohľadom na súčasné a budúce klimatické podmienky, čím sa minimalizujú riziká a zraniteľnosti a posilňuje odolnosť spoločenstiev a ekosystémov. Prijatím tejto zásady sa zabezpečí, že územný rozvoj bude odolný, udržateľný a pripravený na výzvy spojené so zmenou klímy, čo prispeje k dlhodobej prosperite a bezpečnosti spoločenstiev a ekosystémov.

B.5 Určenie vzťahu odvetvových plánovacích dokumentov a Koncepcie územného rozvoja Slovenska

V rámci prípravy Analýzy a Syntézy údajov o území a následne Návrhu zadania Koncepcie územného rozvoja Slovenska bolo analyzovaných viac ako 70 rôznych zdrojov informácií o riešenom území, vrátane odvetvových plánovacích dokumentov. Ich zoznam je uvedený v dokumente „Analýza a syntéza údajov o území“. Nasledujúci zoznam uvádza celoštátne dokumenty, pri ktorých bol obsahovo alebo legislatívne identifikovaný vzťah ku Koncepcii územného rozvoja Slovenska.

Správa o stave v oblasti územného rozvoja Slovenskej republiky 2022

Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky v súlade s § 2 písm. a), bod 14. zákona č. 608/2003 Z. z. o štátnej správe pre územné plánovanie, stavebný poriadok a bývanie a o zmene a doplnení zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov predkladá vláde Slovenskej republiky každé štyri roky Správu o stave v oblasti územného rozvoja Slovenskej republiky. Táto úloha priamo nadväzuje na územnoplánovaciu dokumentáciu celoštátneho významu – Koncepciu územného rozvoja Slovenska.²¹⁾

Stratégia územného rozvoja Slovenska - Aktuálne zmeny v oblasti územného rozvoja Slovenskej republiky

Vláda Slovenskej Republiky svojim uznesením č. 363 z 21. augusta 2019 zobrala na vedomie Aktuálne zmeny v oblasti územného rozvoja Slovenskej republiky, uložila ministromi dopravy a výstavby obstaráť Zmeny a doplnky č. 2 Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001 v znení zmien a doplnkov č. 1 - Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2011 v častiach „Osídlenie a sídelná štruktúra“ a „Doprava“ do 31. decembra 2021.²²⁾

Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030

Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 je základným implementačným dokumentom plnenia národných priorít Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj Organizácie spojených národov v Slovenskej republike. Zároveň plní úlohu Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR v zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja. Vypracovanie a aktualizáciu Národnej stratégie zabezpečuje Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie pri uplatnení partnerstva s orgánmi štátnej správy, vyššími územnými celkami, obcami a ďalšími subjektmi územnej spolupráce, pričom využíva najmä štatistické údaje, strategické dokumenty a programové dokumenty schválené vládou Slovenskej republiky, Koncepciu územného rozvoja Slovenska, kvalitatívne prieskumy, aktuálne programy rozvoja vyšších územných celkov, aktuálne programy rozvoja obcí a aktuálne spoločné programy rozvoja obcí.²³⁾ Víziu a stratégiu rozvoja Slovenska do roku 2030 schválila vláda Slovenskej republiky svojim uznesením č. 41 dňa 20. januára 2021.

Bytová politika Slovenskej republiky do roku 2030

²¹⁾ <https://stavebnurad.gov.sk/uzemne-planovanie/agenda-uzemneho-planovania>

²²⁾ <https://rokovania.gov.sk/RVL/Resolution/17847/1>

²³⁾ § 6 zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja

Bytová politika Slovenskej republiky do roku 2030 je strednodobým rámcovým dokumentom štátu, ktorý definuje víziu a ciele štátu v oblasti bývania zohľadňujúc súčasný a pravdepodobný budúci vývoj, identifikuje základné systémové problémy a navrhuje rámcové opatrenia na zlepšenie súčasnej situácie. Bytovú politiku Slovenskej republiky do roku 2030 s pripomienkou prijatou na rokovaní vlády schválila vláda Slovenskej republiky svojim uznesením č. 728 dňa 8. decembra 2021.²⁴⁾

Koncepcia mestského rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030

Koncepcia je rámcový celoštátny dokument a jej cieľom je zhodnotiť aktuálny stav oblasti rozvoja miest, vytvoriť predpoklady pre partnerský prístup verejnej správy a zároveň vytvoriť predpoklady pre systémové zmeny súčasného stavu. Koncepcia uvádza KURS ako hierarchicky najvyšší nástroj územného plánovania, ktorý vymedzil na základe komplexného zhodnotenia systému osídlenia SR najvýznamnejšie priestory mestského rozvoja. Tieto boli stanovené ako hlavné kritérium pre vymedzenie podporovaných mestských oblastí, nakoľko KURS je komplexne spracovaný a prerokovaný, dlhodobo platný dokument schválený vládou SR, ktorý je priebežne aktualizovaný.²⁵⁾ Koncepciu mestského rozvoja Slovenskej republiky schválila vláda Slovenskej republiky svojim uznesením č. 5 dňa 10. januára 2018.²⁶⁾

Aktualizácia Strategického rámca starostlivosti o zdravie pre roky 2014-2030

Strategický rámec v oblasti zdravia pre roky 2014 – 2030 predstavuje základný dokument, ktorý by mal v strednodobom a dlhodobom horizonte určovať smerovanie štátnej politiky zdravia na Slovensku. Dokument schválila vláda Slovenskej republiky svojim uznesením č. 431 dňa 28. júna 2022.²⁷⁾

Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability

Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability vyjadruje základný rámec priestorovej ekologickej stability územia Slovenska. Predstavuje priestorové usporiadanie ekologicky najvýznamnejších zachovalých prírodných území (najmä lesov, mokradí, brál, sprievodných porastov vodných tokov a pod.) a vyjadruje vzťah a postavenie ekologicky stabilných území Slovenska v prepojení na európsky systém ekologicky stabilných území, čím vytvára významný dokument pre stratégiu ochrany ekologickej stability, biodiverzity a genofondu Slovenskej republiky. Bol schválený uznesením vlády č. 319 z 27. apríla 1992. V roku 2000 bol aktualizovaný a zapracovaný do Koncepcie územného rozvoja Slovenska, ktorej záväzná časť bola schválená Nariadením vlády SR. č. 528/2002 Z.z.²⁸⁾

Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky SR do roku 2030

Strešný dokument národnej environmentálnej politiky Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky SR do roku 2030 stanovuje postup, ako čeliť najväčším environmentálnym výzvam a riešiť najväčšie problémy životného prostredia Slovenska. Dokument schválila vláda Slovenskej republiky svojim uznesením č. 87 dňa 27.02.2019.

Koncepcia vodnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 s výhľadom do roku 2050

Koncepcia vodnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 s výhľadom do roku 2050 je dlhodobá vrcholová stratégia celoštátnej úrovne a uvádza Koncepciu územného rozvoja Slovenska 2001 v znení

²⁴⁾ <https://rokovania.gov.sk/RVL/Resolution/19712/1>

²⁵⁾ Koncepcia mestského rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030

²⁶⁾ <https://rokovania.gov.sk/RVL/Resolution/16387/1>

²⁷⁾ <https://rokovania.gov.sk/RVL/Resolution/20221/1>

²⁸⁾ <https://www.sazp.sk/zivotne-prostredie/starostlivost-o-krajinu/zelena-infrastruktura/dokumenty-uses-v-sr>

KURS 2011 ako súvisiaci strategický dokument.²⁹⁾ Konceptiu schválila vláda Slovenskej republiky svojim uznesením č. 372/2022 dňa 1. júna 2022.

Vodný plán Slovenska

Vodný plán Slovenska je strategický dokument, ktorý určuje plánovanie, riadenie a ochranu vodných zdrojov na Slovensku. Tento plán má za cieľ zabezpečiť udržateľné a efektívne využívanie vodných zdrojov, ochranu pred povodňami a zlepšenie kvality vôd. Vodný plán Slovenska na roky 2022 – 2027 schválila vláda Slovenskej republiky dňa 11. mája 2022 svojim uznesením č. 319.

Plán manažmentu povodňového rizika

Plán manažmentu povodňového rizika v čiastkových povodiach Slovenskej republiky predstavuje dokument vodného plánovania v oblasti ochrany pred povodňami a znižovania dôsledkov povodňového ohrozenia ako aj znižovania samotného povodňového rizika.

Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR na roky 2021-2027

Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR na roky 2021 - 2027, patrí k národným koncepcným dokumentom obsahujúcim návrh investičného plánu, vrátane odhadu investícií potrebných na obnovenie existujúcej infraštruktúry verejných vodovodov a kanalizácií.

Integrovaný národný a energetický a klimatický plán

Integrovaný národný energetický a klimatický plán je základným strategickým plánovacím dokumentom v oblasti ochrany klímy a energetiky. Dokument bol prijatý uznesením vlády SR č. 606 z 11. decembra 2019. V súčasnosti prebiehajú práce na aktualizácii dokumentu, ktorá by mala byť ukončená v roku 2024.

Strategický plán rozvoja dopravy SR do roku 2030 – Fáza II

Strategický plán rozvoja dopravy SR do roku 2030 je strategickým dokumentom dlhodobého charakteru, ktorý si kladie za cieľ nastaviť efektívny smer rozvoja dopravného sektora a určuje spôsob realizácie jeho rozvojovej vízie. Konceptia územného rozvoja Slovenska bola identifikovaná ako významný rozvojový národný dokument, ktorý treba v rámci prípravy dopravnej sektorovej stratégie brať do úvahy.³⁰⁾ Strategický plán rozvoja dopravy SR do roku 2030 schválila vláda Slovenskej republiky svojim uznesením č. 13 dňa 11. januára 2017.³¹⁾

Koncepcia rozvoja intermodálnej dopravy SR do roku 2030

Koncepcia rozvoja intermodálnej dopravy SR do roku 2030 vychádza z dostupných dát o vývoji dopravných módov v Európe a v SR, samotný dokument ponúka analýzu aktuálneho stavu intermodálnej dopravy v Európe a v SR. Konceptiu rozvoja intermodálnej dopravy Slovenskej republiky do roku 2030 schválila vláda Slovenskej republiky svojim uznesením č. 254 dňa 6. apríla 2022.³²⁾

Národná stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v SR

Víziou stratégie je uznanie cyklistickej dopravy ako rovnocenného druhu dopravy a jej integrácia s ostatnými druhmi dopravy, ako aj zlepšenie vnímania cyklistov ako plnohodnotných účastníkov

²⁹⁾ <https://www.minzp.sk/voda/koncepcne-dokumenty/koncepcia-vodnej-politiky-roky-2021-2030-vyhľadom-do-roku-2050.html>

³⁰⁾ Strategický plán rozvoja dopravy SR do roku 2030 – Fáza II

³¹⁾ <https://rokovania.gov.sk/RVL/Resolution/16208/1>

³²⁾ <https://rokovania.gov.sk/RVL/Resolution/20037/1>

cestnej premávky v súlade so záujmom o trvalo udržateľný rozvoj mobility a o zvyšovanie celkovej kvality života obyvateľstva. Taktiež výrazné posilnenie cykloturistiky ako dôležitého segmentu cestovného ruchu s veľkým potenciálom najmä pre vidiecke oblasti, ich rozvoj, zvýšenie konkurencieschopnosti a zamestnanosti. Stratégiu schválila vláda Slovenskej republiky svojim uznesením č. 223 na svojom zasadnutí dňa 7. mája 2013.³³⁾

³³⁾ <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/cestovny-ruch-7/informacie/podpora-pesej-turistiky-a-cykloturistiky/koncepcne-dokumenty/narodna-strategia-rozvoja-cyklistickej-dopravy-a-cykloturistiky-v-sr>

B.6 Požiadavky na rozsah a obsah riešenia

Koncepciu územného rozvoja Slovenska je potrebné spracovať v súlade s platnými právnymi predpismi – zákona č. 200/2022 Z. z. o územnom plánovaní v znení neskorších predpisov a vyhlášky Úradu pre územné plánovanie a výstavbu Slovenskej republiky č. 392/2023 Z. z. o obsahu a spôsobe spracovania územnoplánovacej dokumentácie a o územnoplánovacích podkladoch a všeobecných požiadavkách na priestorové usporiadanie územia a funkčné využívanie územia a č. 69/2024 Z. z. o územnotechnických požiadavkách na výstavbu. Rozsah a obsah textovej a grafickej časti definuje § 6 vyhlášky 392/2023 Z. z.:

B.6.1 Informatívna textová časť

- a) základné údaje,
- b) vyhodnotenie územného rozvoja štátu v rámci európskych štruktúr osídlenia,
- c) vyhodnotenie súčasného stavu krajinnej štruktúry a štruktúry osídlenia,
- d) vyhodnotenie vplyvu demografických, sociálnych, environmentálnych a ekonomických vývojových tendencií na územný rozvoj štátu,
- e) premietnutie požiadaviek vyplývajúcich z celoštátnych a odvetvových dokumentov,
- f) priemet území krajinnej infraštruktúry a území ochrany prírody a krajiny celoštátneho a nadregionálneho významu,
- g) návrh oblastí a koridorov pre umiestnenie stavieb vo verejnom záujme a oblastí a území krajinnej infraštruktúry vo verejnom záujme medzinárodného, celoštátneho a nadregionálneho významu,
- h) návrh koncepcie územného rozvoja Slovenska a koncepcie formovania regionálnych štruktúr osídlenia.

B.6.2 Informatívna grafická časť

- a) priestorových súvislostí územia štátu,
- b) koncepcie územného rozvoja štátu a štruktúry osídlenia,
- c) premietnutie celoštátnych, nadregionálnych a odvetvových dokumentov,
- d) priemetu území krajinnej infraštruktúry a území ochrany prírody a krajiny celoštátneho a nadregionálneho významu,
- e) návrhu oblastí a koridorov pre umiestnenie stavieb vo verejnom záujme a oblastí a území krajinnej infraštruktúry vo verejnom záujme medzinárodného, celoštátneho a nadregionálneho významu.

B.6.3 Záväzná textová časť

- a) princípy koncepcie územného rozvoja štátu,
- b) priemet rozvojových oblastí, rozvojových centier a špecifických oblastí,
- c) určenie hierarchie sídelných centier, sídelných osí a princípy formovania sídelnej štruktúry a krajinnej štruktúry,
- d) priemet krajinnej infraštruktúry a zoznam území ochrany prírody a krajiny celoštátneho a nadregionálneho významu,

- e) priemet území a koridorov pre umiestnenie dopravnej infraštruktúry a technickej infraštruktúry medzinárodného, celoštátneho a nadregionálneho významu,
- f) priemet území pre umiestnenie areálov a zariadení na obranu a bezpečnosť štátu,
- g) priemet území a lokalít kultúrneho dedičstva medzinárodného, celoštátneho a nadregionálneho významu,
- h) priemet oblastí a území pre umiestnenie krajinej infraštruktúry vo verejnom záujme, oblastí a koridorov pre umiestnenie stavieb vo verejnom záujme medzinárodného, celoštátneho a nadregionálneho významu, s uvedením ich druhu a účelu,
- i) priemet osobitných území so špecifickými požiadavkami na ich priestorové usporiadanie a funkčné využívanie vyplývajúce z celoštátnych dokumentov alebo z medzinárodných záväzkov,
- j) premietnutie vybavenosti celoštátneho významu,
- k) určenie podmienok pre spracovanie odvetvových koncepcií a iných relevantných dokumentov.

B.6.4 Závazná grafická časť

- a) schémy základných princípov koncepcie územného rozvoja štátu,
- b) štruktúry osídlenia, rozvojových oblastí a rozvojových centier,
- c) vybavenosti celoštátneho významu,
- d) krajinej infraštruktúry a území ochrany prírody a krajiny celoštátneho a nadregionálneho významu,
- e) území a koridorov pre umiestnenie dopravnej infraštruktúry a technickej infraštruktúry celoštátneho a nadregionálneho významu,
- f) území a lokalít kultúrneho dedičstva medzinárodného, celoštátneho a nadregionálneho významu,
- g) území pre umiestnenie areálov a zariadení na obranu a bezpečnosť štátu,
- h) oblastí a území pre umiestnenie krajinej infraštruktúry vo verejnom záujme, území a koridorov pre umiestnenie stavieb vo verejnom záujme medzinárodného, celoštátneho alebo nadregionálneho významu,
- i) osobitných území so špecifickými požiadavkami na ich priestorové usporiadanie a funkčné využívanie.

B.6.5 Dátový štandard

Požiadavky na jednotný štandard výmenného dátového formátu odovzdávaných dát územnoplánovacej dokumentácie určuje príloha č. 4 Vyhlášky Úradu pre územné plánovanie a výstavbu Slovenskej republiky č. 153/2024 Z. z. o štandardoch a metodike spracovania územnoplánovacej dokumentácie a územnoplánovacích podkladov.

ZOZNAM A DEFINÍCIE POUŽITÝCH POJMOV ÚZEMNÉHO PLÁNOVANIA³⁴⁾

Krajinná štruktúra: krajinnou štruktúrou sa rozumie priestorové usporiadanie prírodných a civilizačných zložiek životného prostredia a vzťahy medzi nimi.

Krajinná infraštruktúra: krajinnou infraštruktúrou sa rozumie systémovo usporiadaná a navzájom prepojená sieť existujúcich a navrhovaných častí krajinej štruktúry, ktoré zabezpečujú jej ekologickú stabilitu.

Zelená infraštruktúra: zelenou infraštruktúrou sa rozumie systém pôvodných a založených prvkov vegetácie a vegetačných plôch a vodných prvkov, ktoré podporujú biodiverzitu a zabezpečujú vzájomné prepojenie územia sídel a okolitej krajiny a sú súčasťou krajinej infraštruktúry.

Koridor: Koridor je územie vymedzené v územnoplánovacej dokumentácii pre umiestnenie zariadení infraštruktúry s prevládajúcim dĺžkovým rozmerom.

³⁴⁾ § 2 vyhlášky č. 392/2023 Z. z.

§ 7 vyhlášky č. 46/2024 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

AGN	Európska dohoda o hlavných vnútrozemských vodných cestách medzinárodného významu (European Agreement on Main Inland Waterways of International Importance)
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska
SR	Slovenská republika

Úrad pre územné plánovanie a výstavbu Slovenskej republiky
Tomášikova 14366/64A
831 04 Bratislava
Slovenská republika

www.stavebnyurad.gov.sk

Jún 2024

